

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองทุ่ม อำเภอลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research) ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองทุ่ม อำเภอลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองทุ่ม อำเภอลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษอื่น ๆ ไม่สะอาดเรียบร้อย ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนและครูขาดการดูแลเอาใจใส่ดูแลรักษา วัสดุอุปกรณ์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ไม่เป็นกันเองขาดความไว้วางใจระหว่างกัน ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษมีการใช้งานไม่คุ้มค่า ผู้เรียนขาดความผูกพันกับภาระงาน ขาดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้เรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาห้องเรียน หรือห้องพิเศษต่าง ๆ การจัดวางวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร เครื่องมือเครื่องใช้ภายในห้องเรียน และห้องพิเศษไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ดูไม่งามตาห้องเรียนห้องพิเศษขาดการพัฒนา ทำให้มีสภาพเสื่อมโทรม จึงควรปลูกฝังลักษณะนิสัยนักเรียน และให้ความรู้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแก่ครูและนักเรียน เพื่อให้เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญ มีความรู้ความ

เข้าใจ เห็นคุณค่า และประโยชน์ของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริม
เกิดปฏิริยาตอบสนองที่ดีระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์
และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมโดยการใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลัก 5 ส และการนิเทศ
ติดตามการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือ
ห้องเรียน ได้แก่ ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และห้องพิเศษอื่น ๆ

2. ผลการพัฒนา จากการกำหนดให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้รับการพัฒนาเพื่อให้
ความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ
ผู้เรียน โดยจัดให้ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ครูและ
นักเรียนร่วมกันปฏิบัติงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน และห้องพิเศษอื่น ๆ ตามกรอบ
การวิจัย คือ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมตามหลักสะอาด สะดวก และสะอาด การ
สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร โดยการประชุมชี้แจงและนิเทศ การจัดกิจกรรมรณรงค์และ
รักษาสิ่งแวดล้อมตามหลักสุขลักษณะหรือสภาพเดิม และตามหลักสุขนิสัยหรือสม่ำเสมอตาม
ขั้นตอนที่กำหนด การบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยการแบ่งหน้าที่ความ
รับผิดชอบให้ชัดเจนการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยการให้
ชุมชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ผู้นิเทศติดตามกำกับติดตามการ
ปฏิบัติงาน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ผลการปฏิบัติงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใน
ห้องเรียน และห้องพิเศษ ทำให้ห้องเรียนและห้องพิเศษมีสิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาดมีบรรยากาศ
เอื้ออำนวยต่อการเรียนทุกห้อง ครูผู้สอนมีความเป็นมิตรกับผู้เรียน มีการจัดมุมความรู้ เพื่อให้
ผู้เรียนได้พบปะพูดคุย ปรีกษาหารือกัน ผู้เรียนมีความผูกพันกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
กระตือรือร้นในการเรียน มีการสำรวจสิ่งต่างๆ ในห้อง คัดแยกสิ่งที่ไม่ากเกินความจำเป็น
หรือไม่ต้องการขจัดออกไปจัดวางสิ่งของต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ มอบหมายแบ่งเขตรับผิดชอบ
มีป้ายชื่อที่วางชัดเจน จัดเวรตรวจเช็คดูแลรักษารับผิดชอบวัสดุอุปกรณ์ ทำความสะอาดทั้ง
ภายในและภายนอกห้อง โต๊ะเก้าอี้ ผู้เอกสาร ทาสีป้ายนิเทศ และกระดานดำ และร่วม
กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน
ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และโรงเรียนกับชุมชน มีพฤติกรรมบ่งชี้ตาม
ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดอยู่ในระดับมาก และทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

การวิจัยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนชุมชนบ้านหนองพุ่ม อำเภอบึงสามพัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีประเด็นสำคัญที่นำผลมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนชุมชนบ้าน หนองพุ่ม พบว่า สภาพการดำเนินงานตามกรอบการวิจัย ได้แก่ สภาพการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมตามหลักสะตาง สะดวก และสะอาด สภาพการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร โดยการประชุมปรึกษาหารือและการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม สภาพการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมตามหลักสุขลักษณะหรือสภาพเดิม และตามหลักสุขนิสัยหรือสมำเสมอตามขั้นตอนที่กำหนด การบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน การร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทำให้สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปของห้องเรียน อาคารเรียน ห้องพักรูหรือห้องพิเศษอื่น ๆ อยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ขาดการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน และโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากขาดการดูแลเอาใจใส่ กำกับติดตามตรวจสอบ ความไม่ตระหนักในความรับผิดชอบของนักเรียน ครู ผู้รับผิดชอบห้องต่าง ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการ หรือแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ โดยการสำรวจและประเมินสภาพปัจจุบัน ปรากฏว่า มีห้องที่ควรได้รับการพัฒนาโดยเร่งด่วน 2 ประเภท คือ ห้องเรียน ได้แก่ ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประเภทห้องพิเศษ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ห้องพักรู และห้องพักผู้บริหารจากข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหา แสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมภายในห้องดังกล่าวอยู่ในขั้นวิกฤติ ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งที่เป็นห้องที่มีความสำคัญต่อนักเรียน คือ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ห้องพักรู และห้องพักผู้บริหาร ดังนั้น เพื่อเป็นการเร่งหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน จึงสมควรได้รับการพัฒนาโดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานซึ่งจากการร่วมคิดร่วมวางแผนกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมควรได้รับการพัฒนา เพื่อให้ได้มาตรฐานและมี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2540 : 48-67) ที่กล่าวถึงบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน และสำหรับครูผู้สอนว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาอยู่เบื้องต้น ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์หรือไม่ เพราะเป็นอุปนิสัยอย่างหนึ่งของมนุษย์เราที่เลือกเรียนแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เพราะเราอยู่ในบรรยากาศที่มีผู้คนวัสดุหรือสิ่งแวดล้อมที่ดี ชักนำให้เราเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์มากกว่า ดังนั้น บรรยากาศสำหรับการเรียนของผู้เรียนและสำหรับครูผู้สอน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำสูงสุดในสถาบันการศึกษาจะต้องเป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับ อนุพล เทศารินทร์ (2550 : 98-101) ที่กล่าวถึงสภาพปัจจุบันปัญหาในการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ โรงเรียนเซกา มีปัญหาคือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีการจัดที่นั่งสำหรับนักเรียน การจัดและการใช้พื้นที่ห้องเรียน การจัดและตกแต่งห้องเรียน มีการดำเนินการไม่ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และสิ่งแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ การปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ การเป็นต้นแบบที่ดีของครู ครูไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน รวมทั้งครูไม่ได้จัดประสบการณ์ในการสอดแทรกความรู้แก่นักเรียน ปัญหาเหล่านี้ครูไม่ได้รับการพัฒนา คุรุปฏิบัติไม่ถูกต้องไม่ทราบแนวทางในการพัฒนา สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สนใจกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ไม่เกิดการเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน

2. ผลของการพัฒนา จากการพัฒนาบุคลากรกลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้ได้รับความรู้

ความเข้าใจ เกิดทักษะและเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจตระหนักเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ตามหลักสะอาด สะดวก และสะอาด การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร โดยการประชุมปรึกษาหารือ และนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมตามหลักสุขลักษณะหรือสภาพเดิม และตามหลักสุขนิสัยหรือสม่ำเสมอตามขั้นตอนที่กำหนด การบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน การร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทำให้ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และห้องพิเศษอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาตามหลัก 5 ส มีการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ในห้อง แยกสิ่งของที่ไม่ต้องการหรือมากเกินไป จัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบ กำหนดที่ตั้งของ

อย่างชัดเจน มีป้ายบอกที่วาง ตารางสิ่งของที่อยู่ตามที่ต่าง ๆ มีเวรตรวจเช็คอุปกรณ์ ทำความสะอาด ทาสี จัดแยกเอกสาร จัดทำคู่มือทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน มีการมอบหมายบทบาทภารกิจให้รับผิดชอบ เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และโรงเรียนกับชุมชน ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความผูกพันกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีความอยากรู้ อยากรเรียน กระตือรือร้น และรับผิดชอบผลงานตามตัวชี้วัดของหลัก 5 ส ทำให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนทุกห้อง แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือ ความเสียสละ ความตระหนัก และคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามหลัก 5 ส ของครูผู้สอน ซึ่งจะเป็นต้นแบบและแนวทางในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน และห้องพิเศษอื่น ๆ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนชุมชนบ้านหนองทุ่มต่อไป โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสภาพการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของไทย สอดคล้องกับ สุวัฒน์ แซ่ดั้น (2544 : 101-104) ได้สรุปหลัก 5 ส ไว้ว่า 5 ส ที่เกิดจากหัวใจ คือ การทำ 5 ส ด้วยความรู้สึกรักจากตัวของผู้ลงมือทำ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้วยแรงจูงใจที่เป็นแรงกระตุ้นจากภายในซึ่งเกิดอย่างต่อเนื่องจากการทำ 5 ส ที่มีองค์ประกอบของการใช้ความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ การได้ทำกิจกรรมทางกาย และการได้มีส่วนร่วมในสังคม อันเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะสร้างความพึงพอใจได้มากพอจนเป็นแรงจูงใจที่ทำให้การทำ 5 ส เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและสอดคล้องกับ รัศมี พัฒนสระภู (2548 : 117 -118) ได้ศึกษาการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกรมตาไธย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน โดยการมอบหมายงานให้อาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนได้ร่วมกันวางแผนพัฒนาห้องเรียนและจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียน นำหลักกิจกรรม 5 ส มาพัฒนาห้องเรียน โดยมอบหมายความรับผิดชอบให้กับนักเรียนในห้องปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ส คือ 1) สะสาง 2) สะอาด 3) สะดวก 4) สุขลักษณะ 5) สร้างนิสัย ซึ่งผลจากการนำกิจกรรม 5 ส มาพัฒนาห้องเรียนนั้น นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้ช่วยกันตกแต่งห้องเรียน จัดป้ายนิเทศ จัดหาวัสดุประดับตกแต่งห้องเรียน เป็นผลให้ห้องเรียนสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีบรรยากาศที่ดี และมุมศึกษาค้นคว้า ทำให้อาคารเรียนมีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ นักเรียนได้รับการปลูกฝังนิสัยความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดและจัดบรรยากาศของห้องเรียนได้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเมื่อดำเนินกิจกรรมประกวดห้องเรียน ส่งผลให้ห้องเรียนแต่ละห้องได้คะแนนใน

ลำดับใกล้เคียงกัน กิจกรรมการประกวดห้องเรียน ได้ผลเป็นที่น่าพอใจทุกห้องเรียน มีการร่วมแรงร่วมใจกันปรับปรุงห้องเรียนให้สะอาด มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการร่วมมือกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน แบ่งเวรประจำวัน รับผิดชอบช่วยกันจัดระเบียบห้องเรียน จัดโต๊ะ เก้าอี้ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานอยู่เสมอ 2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน โดยการมอบหมายงานการจัดกิจกรรมกลุ่มที่พัฒนาพื้นที่ รับผิดชอบ โดยกลุ่มสีฟ้า ดูแลรับผิดชอบบริเวณสวนพฤกษศาสตร์ กลุ่มสีแสด ดูแลรับผิดชอบสวนสุนทรภู่ กลุ่มสีม่วง ดูแลรับผิดชอบบริเวณสวนพฤษศาสตร์ และกลุ่มสีเหลือง ดูแลรับผิดชอบบริเวณสวนหย่อมและปลูกไม้ดอกไม้ประดับตามถนนหน้าอาคารเรียน ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มสีและนักเรียนที่เป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการดูแลเอาใจใส่จัดรับผิดชอบ และเรียนรู้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียนได้ดีขึ้น โดยผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้บันทึกติดตามและตรวจสอบความเรียบร้อยในการพัฒนาจากรับผิดชอบของแต่ละกลุ่มสี ให้กำลังใจแต่ละกลุ่มสีที่ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนา และให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่บกพร่อง เพื่อที่จะแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งนักเรียนในแต่ละกลุ่มสีมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักคิดวางแผน แก้ปัญหา ร่วมมือปฏิบัติด้วยความเต็มใจ โดยยึดเอาเป้าหมายและความสำเร็จเป็นที่ตั้งส่งผลให้บริเวณที่รับผิดชอบในแต่ละกลุ่มสี มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัยและใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ อนุพล เทศารินทร์ (2550 : 98-101) ที่กล่าวถึง เมื่อพัฒนาครู โดยใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ คือ การศึกษาดูงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และ การนิเทศการสอน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินงาน ร่วมในการติดตามประเมินผล เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถพัฒนาตนเอง ทำให้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและจิตใจมีการพัฒนาดีขึ้น ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 7 คน ได้แก่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ครูปฏิบัติการสอนจำนวน 7 คน ได้มีความรู้และเข้าใจ สามารถจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีการจัดที่นั่งสำหรับนักเรียนตามความพอใจ ไม่มีอีกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เกิดความสะดวกสบายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดพื้นที่และการใช้พื้นที่ห้องเรียนเหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน การจัดและตกแต่งห้องเรียน มีการจัดมุมวิชาการ มีการจัดป้ายนิเทศแสดงผลงานนักเรียน -ครู ทั้งในห้องและนอกห้องเรียน ห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบสวยงาม มีป้ายนิเทศ ป้ายนิเทศการ ป้ายแสดงผลงานนักเรียน-ครูทุกห้อง ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมและจิตใจมีปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ระหว่างครูกับ

นักเรียน และสอดคล้องกับ วิฑูรย์ สิมะโชคติ (2539 : 162-163) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการปฏิบัติงานหรือการปรับปรุงวิธีการทำงาน(Improving Work Methods) เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของหัวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์จะกระตุ้นให้บุคลากรที่อยู่ในความดูแลเกิดการปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเอง และวิจิตร์ อาวะกุล (2540 : 14) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถของบุคคล หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการพัฒนาบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่ง พัฒนา สุขประเสริฐ (2540 ; 5-7) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ได้แก่ การเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) เพื่อเพิ่มทักษะ (Skill) และเพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) ให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้อยู่แบบยั่งยืน นั้น โรงเรียนควรมีนโยบายการจัดกิจกรรมการทำความสะอาดโดยใช้กิจกรรม 5ส มีการนิเทศติดตามอยู่เป็นประจำ เพื่อให้ ครู นักเรียน และนักการภารโรงได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ มีการคงสภาพที่ดีไว้ และพัฒนาในส่วนที่ต้องพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียนชุมชนบ้านหนองทุ่ม อำเภอลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- 1.1 ควรสร้างสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่องตลอดไป ผู้บริหาร ผู้นิเทศ กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- 1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ กับภาระงานให้กับบุคลากรควรให้เป็นไปด้วยความสมัครใจเหมาะสมกับความถนัด ความสนใจของบุคลากรแต่ละคน
- 1.3 ควรสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับสมาชิกด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย
- 1.4 ในการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในภาระงานไปสู่ผู้ปฏิบัติให้ถึงระดับล่างให้มากที่สุด เพราะการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มิใช่หน้าที่ของใครคนหนึ่ง แต่เป็นภาระร่วมกันของทุกคนที่จะต้องแสดงความรับผิดชอบและใน

การปฏิบัติจะต้องมีการวางแผนขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน มีการกำหนดระบบการติดตาม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง จึงจะทำให้ผลการพัฒนาเกิดขึ้นได้

1.5 ในการวิจัยครั้งนี้ มีผู้เกี่ยวข้องทั้งโรงเรียน ได้แก่ คณะครู นักเรียน และ กรรมการสถานศึกษาและชุมชน ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเหล่านี้ จึงได้จัดให้มีการมอบรางวัลและเกียรติบัตรให้แก่เจ้าของห้อง/พื้นที่ที่มีผลงานปฏิบัติกิจกรรมดีเด่น และกรรมการสถานศึกษาและชุมชนผู้ที่เป็นตัวอย่างในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้อยากสร้างผลงานที่ดีกว่าเดิมเสมอ หรือ อาจจัดเป็นลักษณะการประกวดแข่งขันพื้นที่ปฏิบัติตามหลัก 5 ส ดีเด่นในรอบเดือน

1.6 ข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพียง 12 สัปดาห์ ทำให้เห็นผลในการพัฒนาไม่ถึงเกณฑ์มากที่สุด ดังนั้น เมื่อระยะเวลาในการวิจัยสิ้นสุดลงโรงเรียน จึงได้ให้มีการปฏิบัติกิจกรรมต่อไป โดยถือเป็นนโยบายต่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และ ปัจจัยที่สำคัญ คือ ผู้บริหาร และครู ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพราะการพรั่สาอน เพื่อให้จำและนำไปใช้อย่างเดียวนั้นคงไม่ได้ผล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเปรียบเทียบขนาดของโรงเรียนในการนำกิจกรรม 5 ส มาใช้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

2.2 ควรวิจัยวิธีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมอื่น

2.3 ควรวิจัยวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ในโรงเรียนที่ทำเป็นแบบอย่างในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2.4 ควรวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนของครูกับความสามารถในการเรียนรู้ในชั้นเรียน